

De kwetsbare én strijdbare mens - **ACTRICE MARIA KRAAKMAN**

SCHRIJVER JOOST ZWAGERMAN
over zijn zoektocht naar stilte in kunst

Als je bitch wil chillen – **CULTUS
RONDOM DRUGSVERSLAVING IN
LITERATUUR, FILM EN MUZIEK**

A black and white photograph of Maria Kraakman. She is standing, looking directly at the camera with a neutral expression. She has shoulder-length hair with bangs. She is wearing a light-colored, long-sleeved button-down shirt with a small crest on the left chest, and dark trousers. The background is a plain, dark grey.

De kwetsbare én strijdbare mens

Maria Kraakman (1975) speelde jaren bij toneelgezelschappen Oostpool en de Warme Winkel. Ook was ze afgelopen lente te zien in de film *Schneider vs. Bax* van Alex van Warmerdam. Deze maand begint ze als actrice in het vaste ensemble van Toneelgroep Amsterdam. Een gesprek over nieuwe dingen aangaan en daarin durven zijn wie je bent. >>

Tekst /// Anne Wijn Beeld /// Charlotte Klein

Je hebt al een uitgebreide carrière achter de rug. Was het altijd al je droom om bij Toneelgroep Amsterdam (TA) te komen spelen?

'Ik denk nooit zo in dromen, of in termen van "ik wil nog iets". Ik denk eigenlijk altijd pas achteraf. Zo van: "O, blijkbaar speel ik nu bij TA, blijkbaar is dit mij overkomen." Maar ik ben nooit bezig met een bepaalde ambitie voor de toekomst.'

Het is meer intuïtief dan ambitieus bedoel je?

'Nou ja, ik word gewoon gevraagd voor dingen. De Warme Winkel heeft me gebeld, Oostpool heeft me gebeld. Dus, dan denk ik achteraf: "blijkbaar mag ik dit doen." Met terugwerkende kracht zie ik dan dat ik wel degelijk aan het bouwen ben geweest.'

Bouwen?

'Ja, alle voorstellingen zijn bouwwerken. Voor mij werkt het om te verdwijnen in wat ik op dat moment doe. Om dat zo goed mogelijk te doen. En dat echt los van ambitie te zien, me juist over te kunnen geven aan hetgeen waar ik in zit. Ik ben eigenlijk gewoon in het hier en nu bezig met mijn werk.'

En tot nu toe komen de dingen telkens op je pad?

'Ja, ik ben echt een ongelofelijke mazzelaar.'

Is het mazzel?

'Deels, ja. Je moet het wel waar maken natuurlijk.'

Het is deels geluk, maar geluk moet je ook een beetje afdwingen. Dat vind ik ook wel weer spannend, nu ik bij TA ga beginnen. Los van wat ik allemaal al bereikt hebt, of zoiets. Je mag wel in jezelf geloven, maar je moet toch iedere keer weer opnieuw beginnen. Met nieuwe mensen. En ook zit je altijd met je eigen verwachtingen van jezelf. Tenminste, ik zit daar altijd mee, met het idee van: "ik ga het nu eens compleet anders doen. Ik ga ze nu niet dit aanbieden, maar ik doe eens helemaal iets nieuws." Altijd kom je er dan toch op uit dat je alleen maar één ding kan.'

'BLIJKBAAR SPEEL IK NU BIJ TONEELGROEP AMSTERDAM, BLIJKBAAR IS DIT MIJ OVERKOMEN'

Soms wat dromerig, maar helder in haar verwoordingen zit Kraakman op een grote lichtgrijze bank in een lichte repetitieruimte van TA in de Stadschouwburg. Ze weet waar ze het over heeft, al spreekt uit haar zinnen ook de vertwijfeling van iemand die iets nieuws aan gaat.

Je zou ook kunnen denken: ze hebben me gevraagd, dus het zal wel goed komen.

Lachend: "Zo van "ik ga het hier even laten zien". Nee, je moet het toch iedere keer weer opnieuw veroveren. En het enige waar ik echt op kan vertrouwen is dat dingen nooit in één keer goed gaan. Dat ik weet dat als het even een dagje niet zo lekker gaat, het morgen anders kan. Morgen weer een nieuwe dag. Terwijl ik toen ik jonger was dacht: "zie je wel, ik kan het niet." Inmiddels heb ik er wel genoeg ervaring in om te weten dat het altijd goed komt. Maar dan nog ben ik er zenuwachtig voor. Nieuw zijn op je veertigste voelt hetzelfde als nieuw zijn op je vierentwintigste. Ik ben nog steeds bang om dicht te klappen. Of dat ik ineens onverstaanbaar ben.'

Zit er niet iets tegenstrijdigs in het kunnen afdwingen van geluk en het afwijzen van een ambitie op voorhand?

'Nou ja, je krijgt een kans. Maar die kans moet je wel benutten. Dus het is niet zo dat ik denk ik ga gewoon niks willen want dan lukt het waarschijnlijk. Je moet er uiteindelijk wel veel energie in steken. Ik werk heel hard. Maar niet in de zin van dat ik foto's van mezelf laat maken en netwerk op premières enzovoort. Wat dat betreft ben ik heel lui. Ik heb geloof ik nog nooit een castingfoto van mezelf laten maken.'

Dus je werkt heel hard aan het primaire spel?

'Aan het spelen zelf, ja. Me verbinden aan het materiaal waar ik mee bezig ben.'

Is er een hiërarchie binnen de toneelwereld? Heb je door je overstap naar TA promotie gemaakt?

'Een hiërarchie is er vast. Mensen zeggen wel "wauw je gaat naar TA, wat fantastisch!" Maar ik denk dat hiërarchie overal is. Ook al is het onuitgesproken, het is gewoon een gegeven. Alleen, je moet er niet je status aan ontlenen. Je bent echt zo goed als je laatste repetitiedag.'

Dat lijkt me ook wel stressvol, want dan kan het altijd misgaan.

'Ja, maar creativiteit en inspiratie, daar moet je toch op een bepaalde manier voor openstaan en dat lukt mij in ieder geval niet door heel erg aan de toekomst te denken. Door heel erg ambitieus te zijn en de beste te willen zijn. Hoe meer ik dat soort gedachtes heb, hoe minder fantasievol ik kan zijn. Ik probeer zo open mogelijk te werken. Zonder voorbehoud en zonder gêne. Ik hoop dat dat me lukt. Dat het me lukt om mezelf gewoon over te geven en op mijn bek te durven gaan. En te denken "dit was lelijk, maar goed."

'JE BENT ZO GOED ALS JE LAATSTE REPETITIEDAG'

Het thema van TA voor seizoen 2015/2016 is 'de kwetsbare én strijdbare mens'. Dit thema vind ik wel passen bij jouw speelstijl. Je hebt vaak types gespeeld die flink in de war, maar wel vastberaden in hun eigen ideeën waren.

'Leuke observatie. Ja, dat is misschien wel zo. Het is op de toneelschool ook weleens tegen me gezegd: "jij gaat altijd strijdend ten onder." Lachend: 'Maar dan wel in de overtuiging dat het gelijk aan mijn zijde is. Dat is dus blijkbaar iets wat ik vanzelf inbreng in mijn spel. En ik word dan ook weer gecast voor dat soort rollen. Wat dat betreft is het altijd een wisselwerking. Je wordt gecast op basis van dingen die je al hebt gespeeld.'

Het lijkt me een uitdaging – wanneer je al langer speelt – om je te moeten aanpassen aan een nieuwe club en een nieuwe manier van werken. Je hebt in de loop der jaren best een eigen stijl ontwikkeld.

'Ja, dat zou kunnen dat dat lastig is. Maar ik sta overal voor open. Ik denk dat dit ook weer zo'n "blijkbaar"-variant is. Ik ben maar wie ik ben en ik kan rollen alleen vanuit mezelf benaderen. Dat doe ik dus bij elke rol opnieuw. Maar blijkbaar heb ik hier toch een eigen stijl mee opgebouwd, dat wist ik helemaal niet, maar dat zeg jij nu.'

'Wat Marcus (Azzini, regisseur bij Oostpool, red.) doet is dat hij heel erg uitgaat van de kracht en van de persoonlijkheid van de acteurs. En ik weet niet zo goed hoe Ivo (van Hove, regisseur bij TA, red.) dat benadert. Wat ik van zijn acteurs terugzie is toch ook wel veel ruimte voor het individu. Ik zie niet een soort marionettenpoppetjes. Maar ik weet van mezelf: ik kom traag op gang. Ik kan echt dichtklappen als dingen in één keer goed moeten. En Ivo werkt erg efficiënt. Er zijn bij TA simpelweg een aantal weken minder repetitietijd dan bij Oostpool. Dus hij kan niet op de eerste repetitiedag met een kopje koffie eerst een beetje kletsen en dan eens kijken. Ik heb bijvoorbeeld in juni al mijn eerste kostuumdoorpas gehad voor een voorstelling die pas in oktober in première gaat. Zo ver van tevoren, dat heb ik nog nooit meegemaakt!

De manier van werken is, vermoed ik, hier dus wel anders. En of ik daar tussen pas, dat weet ik nog niet. Ik heb alleen nog maar vermoedens. Maar goed, ik zal het wel zien. Als ik mijn tekst maar ken.' ▲

Maria Kraakman (1975) studeerde in 1998 af aan de Arnhemse Toneelschool. Ze speelde met Oostpool in verschillende theaterstukken, zoals *Tramlijn Begeerte*, *Boiling Frog* en *Angels in America*. Daarnaast had ze rollen in verschillende films. Dit seizoen is ze bij Toneelgroep Amsterdam onder meer te zien in *De stille kracht* van Louis Couperus en *Het jaar van de kreeft* van Hugo Claus.